

Asia: VN/2351/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien tilatietoja koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Pidätkö ehdotettavia lainsäädäntömuutoksia tarkoituksenmukaisina asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi?

Esityksen mukaan kuntalakia ja Valtiokonttorista annettua lakia muutettaisiin niin, että kuntien lakisääteiseksi tehtäväksi tulisi toimittaa käytössään olevista tiloista tietoja Valtiokonttorin ylläpitämään tietovarantoon, johon ne koottaisiin yhteismitallisia ja vertailukelpoisia tietokriteereitä soveltaen. Kyseessä on tuottavuustoimi, jolla tavoitellaan kuntasektorin tilanhallinnan ja -johtamisen parantamista ja rakennuskantaan liittyvän investointipaineen pienentämistä. Samalla mahdollistetaan yhdenmukainen ja tasapuolinen tiedonsaanti kuntien tilakannasta, valtakunnallisen avoimen datan tuottaminen ja ko. rakennuskantaa koskevan valtakunnallisen tilannekuvan luominen.

Nykyisen valtakunnallisen rakennustietokannan eli Digi- ja väestötietoviraston (DVV) väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistotieto-osan tiedot ovat kuntien omistamien rakennusten osalta puutteellisia; mm. niiden vapautus kiinteistöverosta ei ole omiaan edistämään tietojen ylläpitoa. Väestötietojärjestelmän rakennustietoja kuitenkin olisi tarkoitus hyödyntää uudessa tilatietojärjestelmässä ja tietoihin tehtävät korjaukset tehtäisiin ensin väestötietojärjestelmään, mistä ne päivittyisivät tilatietojärjestelmään. Tilatietojärjestelmän kehityksessä ja tuotannossa on tarkoitus tukeutua yhteentoimivuusalustaan ja soveltaa yhteentoimivuuden menetelmiä.

Digi- ja väestötietovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Virasto kannattaa esitystä ja esittää lausuntonaan muutamia yksittäisiä kommentteja hyödynnettäväksi hallituksen esitystä viimeisteltäessä.

Onko mielestänne tilatietojen määrittelyssä (liite) oikeat ja riittävän tasoiset tilatiedot mukana?

Liitteessä on lueteltu asetuksella annettava tarkempi tietosisältö. Sen mukaan tilatietovarannon sisältö muodostuisi kuntien tilahallinnassa käytetyistä rakennusten talous- ja käyttötiedoista sekä ”Digi- ja väestötietoviraston väestörekisterin osana olevasta rakennusrekisteristä.” Tekstiin on

ensinnäkin syytä korjata, että kyse on väestötietojärjestelmään kuuluvasta rakennus- ja huoneistotieto-osasta. Toiseksi tilatietovarantoon rekisteröitävien VTJ:n tietojen tarkempi erittely tässä yhteydessä on perusteltua, koska VTJ sisältää paljon tietoa rakennushankkeista, rakennuksista ja huoneistoista, joita ei välttämättä kaikkia olisi tarpeen rekisteröidä tilatietovarantoon pohjatiedoiksi.

Lisäksi luonnoksessa ja liitteessä käytettyä termiä ”tilatieto” voisi harkita täsmennettävän kuvaamaan tietosisällön painottumista taloustietoon. Lisäksi em. teksteissä olisi tarkoituksenmukaista pyrkiä tarkentamaan milloin tilatiedoilla käsitetään ns. fyysisiä rakennus- ja huoneistotietoja ja milloin puolestaan tilojen taloustietoja. Ehdotetut täsmennykset selkeyttäisivät tilatietovarannon roolia suhteessa muihin rakennustietoja sisältäviin tietovarantoihin ja niiden välisiin tietovirtoihin.

Kunnat: Millaisia tietoja lisäksi tarvitsette kunnassanne onnistuneen toimipaikkaverkoston ja tilajohtamisen toteuttamiseksi?

-

Huomionne esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista?

Vaikka todennäköisesti kysymyksessä on asiaa tunteville itsestään selvyydestä, esityksen perusteluissa voitaisiin todeta erikseen, että kuntien tilatietojen käsittelyssä tukeudutaan VTJ:stä luovutettavien rakennuksen ja huoneiston pysyviin tunnuksiin kohteiden yksilöimiseksi muun muassa tietojen ylläpidon toiminnoissa. Rinnakkaisten yksilöintitunnusten käyttämistä samoille tietokohteille tulisi välttää. Oletettavasti kuitenkin lausuttavassa aineistossa mainittu periaate samojen ”kriteerien, standardien ja tietomallien” hyödyntämisestä käsittää myös olemassa olevan, yleiskäyttöiseksi tarkoitetun tietokohteiden yksilöintitunnusjärjestelmän hyödyntämisen. DVV:n kokemuksen mukaan toimiva ja tarkoituksenmukainen yksilöintitunnusjärjestelmä on käytännössä keskeisin digitalisaation, tiedonhallinnan sekä yhteentoimivuuden edellytys, joten sen voisi mainita hallituksen esityksessä erikseenkin.

DVV:n ylläpitämää yhteentoimivuusalustaa käytetään yhteentoimivien määritysten muodostamisessa. Käytännössä alustalla muodostetaan organisaation toimesta rakenne, jolla tietojen formaatti ja tietosisältö kuvataan yhteismitallisesti siten, että eri tietovarannoista välitetty tietosisältö ymmärretään jokaisessa tiedonsiirtoon osallistuvassa tietovarannossa samalla tavalla. Tietojen semanttinen sisältö ja niiden väliset suhteet eivät muutu tietojen vaihdossa. Luonnoksessa voitaisiin täsmentää, että vaikka DVV ylläpitää yhteentoimivuusalustaa, niin organisaatiot itse tuottavat ja ylläpitävät alustalle sisältöjä. DVV tarjoaa alustan työkalut ja periaatteet, joilla tietoja kuvataan. DVV ei tuota ja määrittele kaikkien julkisen sektorin käsitteitä tai tietorakenteita organisaatioiden puolesta, vaan sisältöjen omistajat tekevät kuvaukset itse.

Tiedon virtausta kuvaavassa kaaviossa HE-luonnoksen sivulla 19 ei ole mainittu kuntien omia rakennustietojärjestelmiä, eikä niiden sisältämiä ns. fyysisiä rakennus- ja huoneistotietoja. Nämä tilatiedot välitetään kunnista VTJ:än ja luonnoksessa esitetyssä ratkaisussa edelleen VTJ:stä Valtionkonttorin tilatietovarantoon. On tärkeää, että kuntien tilatietojen piirissä olevien

rakennustietojen korjaukset tehdään myös kuntien rakennusrekistereihin ja tietoihin, koska ne toimivat käytännössä näiden tietojen primäärilähteinä. Mikäli korjaukset tehtäisiin vain VTJ:än tai RYTJ:än, ja sitä kautta edelleen Valtiokonttorin tilatietovarantoon, tulisi tapahtumaan niin, että kunnan rekisterin vanhentunut tai puutteellinen tieto päivittyisi automaattisten rutiinien auttamana taas valtion rekisteritietoihin. Kunnan rakennusvalvonnan tietojärjestelmät ja niiden toimiminen ensitiedon lähteenä mainitaan kyllä luonnoksen tekstissä sivulla 21.

Luonnoksen mukaan tilatiedon kehittämisen ensimmäinen vaihe jatkuisi lähtökohtaisesti vuoden 2028 loppuun saakka. Vaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida kattavammin se, että kuntien rakennusvalvontajärjestelmien yhteys nykyiseen DVV:n väestötietojärjestelmään tulee muuttumaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmän RYTJ:n käyttöönoton myötä. Kunnat siirtyvät toimittamaan ja ylläpitämään rakennus ja huoneistotietoja VTJ:n sijasta RYTJ:än vaiheittain vuodesta 2024 alkaen. Samoin DVV:n rakennus- ja huoneistotietojen tietopalveluasiakkaat, jollainen myös Valtiokonttorista tulisi esitetyn lain myötä, siirtyisivät ennen pitkää RYTJ:n tietopalvelun piiriin. Asiasta on lyhyt maininta sivulla 20.

Pidättekö ehdotuksia toteuttamisaikataulusta ja kaksiosaisesta etenemisestä tarkoituksenmukaisina?

Luonnoksessa ehdotettu toteuttamisaikataulu ja pitkä siirtymäaika vaikuttavat perustelluilta ja tarkoituksenmukaisilta. DVV kiinnittää huomiota siihen, että samaan aikaisesti olisi käynnissä mittava rakennetun ympäristön uudistus, jossa kunnilta edellytetään RYTJ:n osalta muutoksia nykyisiin rakennustietojärjestelmiin sekä RYTJ:n rajapintojen käyttöönottoa.

Muut mahdolliset huomionne esitysluonnoksesta

Luonnoksen sivulla 6 oleva maininta kunnista väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjinä olisi syytä korjata vuoden 2020 alusta voimassa olevan lainsäädännön mukaiseksi; väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 4 § mukaan järjestelmän rekisterinpitäjät ovat Digi- ja väestötietovirasto sekä Ahvenanmaan valtionvirasto. Kunnat ovat tietojen ilmoittajia (lain 25 § tietojen ilmoittamisvelvollisuudesta).

Nykytilaa ja sen arviointia käsittelevässä kohdassa on lueteltu VTJ:n tietosisältöä rakennus- ja huoneistotietojen osalta. Tässä yhteydessä DVV haluaa täsmentää, että toimitilojen osalta VTJ:än ei talleteta hallintaperustetta eikä käytössäolotilannetta (Valtioneuvoston asetus väestötietojärjestelmästä 27 § (128/2010)), eivätkä toimitilojen haltijat tee muuttoilmoituksia.

Luonnoksen muutamissa kohdissa Digi- ja väestötietoviraston nimi on lyhentynyt virheellisesti Digi- ja väestövirastoksi.

Ainakin luonnoksen sivulla 20 käytetään termiä ”Digi- ja väestötietoviraston väestörekisteri”; tämä tulisi korjata muotoon ”...väestötietojärjestelmä”. Lisäksi luonnoksessa käytetään laajasti termiä ”väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistorekisterit”. DVV täsmentää, että rakennus ja huoneistotiedot ovat osa väestötietojärjestelmää, eivät erillisiä rekistereitä. Nämä kohdat tulisi korjata luonnoksessa muotoon ”...väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistotieto-osa”.

Lopuksi DVV toteaa, että esitetyllä lainsäädännöllä ei ole muutosvaikutuksia DVV:n väestötietojärjestelmän sisältöön (tietorakenteeseen; tietojen laadun paraneminen on toki tavoitteena) eikä ylläpidon menettelyihin ja ratkaisuihin. Valtiokonttorin tilatietovaranto tarvitsisi väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistotietojen tietopalveluja siihen saakka, kunnes perustettava uusi rakennetun ympäristön tietojärjestelmä RYTJ tuottaisi ko. tietopalvelut. Kysymyksessä on kuitenkin normaali DVV:n palvelutoiminta ja -tuotanto, eikä sen järjestämisestä aiheutuisi virastolle poikkeuksellisia ylimääräisiä kustannuksia. Virasto pitää erinomaisena, että kuntien tilatietovarannon toteutuksessa tukeuduttaisiin yhteentoimivuusalustaan ja sovellettaisiin yhteentoimivuuden menetelmiä.

Salovaara Timo
Digi- ja väestötietovirasto

Ylä-Kero Jari
Digi- ja väestötietovirasto - Palvelut/Rekisteripalvelut